

17/11/2015

BR. 412

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

COP21

VISOK PRITISAK U PARIZU

COP21-CMP11
PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE

Uoči klimatskog samita: Visok pritisak u Parizu

PARIZ, LONDON - Za manje od četiri nedelje Svet će dobiti odgovor na pitanje da li je maratonska runda pregovora u Parizu donela novi globalni dogovor o klimatskim promenama ... ili završila neuspehom. U slučaju postizanja dogovora, biće to treći Klimatski sporazum UN ostvaren u 23. godine. Prva dva - ostvarena 1992. u Rio de Žaneiru i protokol potpisan 1997. u japanskom gradu Kjotu - nisu uspeli da realizuju svoje ključne ciljeve: da spreče rast emisija ugljen-dioksida usled sagorevanja fosilnih goriva.

Pitanje je da li će novi pakt dogovoren u Parizu uspeti ono što prethodna dva nisu, da promeni sudbinu klime planete, što bi zahtevalo budžet od nekih 90 biliona dolara investicija. To je, naime, suma, koja bi prema mišljenju eksperata trebalo da bude potrošena u narednih 15 godina u infrastrukturu svetskog energetskeg sistema, piše u osvrtu pred pariski samit **Financial Times**. Ukoliko dogovor koji bi bio postignut u Parizu bude dovoljno čvrst i obavezujući, investitori bi dobili garancije da će im se uložena sredstva u zaustavljanje negativnih klimatskih promena isplatiti, poput ulaganja u „zelenu energiju“, umesto u termoelektrane, ili u „zelene obveznice“, umesto u akcije naftnih kompanija.

COP21 biće održan u Parizu - potvrđeno

PARIZ - "COP21 mora biti održan", rekao je u subotu šef francuske diplomatije Loren Fabijus, dodajući da će posle terorističkih napada u Parizu svakako biti ojačane već predviđene jake mere obezbeđenja učesnika dvonedeljnog samita. Dolazak u Pariz na otvaranje samita 30. novembra već su potvrdili, pored ostalih, američki predsednik Barak Obama i predsednik Evropske komisije Žan Klod Junker. **Politico.eu**

Financial Times međutim konstatuje da je u ovom trenutku lakše predvideti šta neće, nego šta će sadržati eventualni dogovor sa dvonedeljnog skupa u Parizu, koji počinje 30. novembra:

Ne očekujte globalnu cenu za emisije ugljendioksida, niti zabranu subvencija za fosilna goriva. Ako dogovor bude postignut, on će i dalje biti baziran na nizu veoma različitih nacionalnih obećanja, a ni jednoj jedinoj međunarodno dogovorenoj meri poput globalne cene za CO₂.

I dalje ne znamo koliko će čvrst biti novi sporazum. Nacrtu teksta od 50 stranica je i dalje prepun ponavljanja istih stavova i zbunjujući, pa sadrži više opcija za bezmalo svaku značajniju klauzulu. „Ni najiskusniji pravnik na ovoj planeti ne bi bio u poziciji da protumači ovaj tekst“, citira FT izjavu ruskog pregovarača posle poslednjeg sastanka redaktora nacrtu sporazuma u Bonu.

I dalje nije jasno na šta će potpisnici eventualnog sporazuma u Parizu biti pravno obavezni da sprovedu. SAD nisu jedina od velikih sila i uzročnika klimatskih promena koja želi da izbegne bilo kakav obavezujući karakter za ključne ciljeve. Kina i mnoge druge zemlje zaziru od bilo kakvih obaveza, posebno onih koje bi imale jak efekat na njihove privredne ciljeve.

Ako ciljevi vezani za emisije nisu pravno obavezujući, kakva će biti reakcija investitora? Odgovor na ovo pitanje je više nego očigledan. Ipak, istina je i da su zemlje u pregovorima pred Pariski sastanak saopštile nacionalne planove smanjenja emisija od 2020. za ukupno bezmalo 4 milijarde tona CO₂, što je bez presedana. Međutim, problem je u tome da je ovo daleko ispod 10 milijardi tona, koje stručnjaci procenjuju potrebnim za zaustavljanje globalnog zagrevanja na ispod 2C.

Francuska poruka Vašingtonu:

„Da, klimatski dogovor u Parizu biće pravno obavezujući“

PARIZ, BRISEL - Lideri Francuske i Evropske unije ušli su u bizaran sukob sa američkim državnim sekretarom Džonom Kerijem, kome - prema njihovim rečima - izgleda nije bilo jasno da sporazumi koji budu dogovoreni na predstojećem samitu UN o klimatskim promenama moraju da budu „pravno obavezujući“, piše **Reuters**. Loren Fabijus, šef francuske diplomatije, odgovorio je u četvrtak na stav Kerija da sporazum nije ugovor, te ne treba da ima snagu zakona, rečima da je Keri bio „zbunjen“.

Izbegavanje sprovođenja klimatskih dogovora je bila dugoročna pozicija Obamine administracije, piše **Financial Times** i dodaje da je to i razlog što raniji pokušaji postizanja svetskih dogovora o klimi, poput Kjoto protokola ili samita 2009. u Kopenhagenu, nisu postigli utvrđene ciljeve. Umesto toga SAD i još neke zemlje žele da dogovori koji treba da budu potpisani u decembru u Parizu, budu zbir doprinosa na koje će svaka zemlja pojedinačno obavezati da ispuni, u meri u kojoj smatra da je to moguće. Sa te pozicije, predsednik Obama će moći da brani stav da dogovor iz Pariza nije ugovor i ne traži ratifikaciju američkog Senata.

„Pravnici će raspravljati o pravnoj prirodi jednog dogovora i o tome treba li da bude definisan kao ugovor, ili kao međunarodni sporazum“, rekao je Fabijus novinarima. „Međutim, očigledno je da će određeni broj dispozitiva imati praktičan efekat i biti pravno obavezujući, pa hajde da ne pravimo zabunu, što je možda gospodin Keri uradio“, dodao je on. Fabijus se sastao sa Kerijem u sredu, pošto je **Financial Times** preneo reči američkog državnog sekretara da dogovor koji treba da bude finalizovan sledećeg meseca (samit UN o klimatskim promenama) „definitivno neće biti ugovor“. Francuska je dobila u ovom sporu podršku Evropske unije. „Pariski sporazum mora biti jedan međunarodni, pravno obavezujući sporazum“, rekao je u četvrtak za londonski Guardian portparol komesara EU za klimu Migela Arijasa. „Naslov sporazuma tek treba da bude dogovoren, ali to neće uticati na njegovu pravno obavezujuću formu“.

Klima: Emisije padaju u 11 od članica G20

OSLO - Emisije gasova efekta staklene bašte (GHG) padaju u 11 od 20 članica Grupe 20 najvećih svetskih ekonomija (G20), što autori jedne nove studije nazivaju prekretnicom u borbi protiv klimatskih promena. U izveštaju, koji je izradila nova organizacija naučnika nazvana Climate Transparency, navodi se i da je 15 članica G20 zabeležilo snažan rast proizvodnje obnovljive energije poslednjih godina. G20 je odgovorna za oko tri četvrtine emisija GHG u svetu, a pad tih emisija tokom petogodišnjeg razdoblja do 2012. zabeležen je u Australiji, SAD, Kanadi, Japanu, Nemačkoj, Velikoj Britaniji, EU, Južnoafričkoj Republici, Italiji, Francuskoj i Meksiku. Međutim, studija navodi da sve članice G20 "moraju hitno dekarbonizovati svoje privrede" kako bi ispunio cilj UN da globalno zagrevanje ne pređe 2 stepena Celzijusa iznad nivoa iz predindustrijskog razdoblja i spreči nalete vrelih klimatskih talasa, poplava i porasta nivoa mora sa katastrofalnim posledicama po čovečanstvo. **Reuters**

Konsultacije o načinu ispunjenja EU ciljeva za 2030. vezanih za energetska efikasnost

BRISSEL - Evropska komisija (EK) otvorila je od prošle nedelje konsultacije o putevima ispunjenja neobavezujućeg EU cilja o smanjenju korišćenja energije za najmanje 27% do 2030. EU lideri postigli su oktobra prošle godine principijelni dogovor o cilju za 2030. i zatražili od Komisije da revidira taj cilj do 2020. „imajući u vidu nivo od 30%“ smanjenja potrošnje energije, piše u dokumentu za konsultacije objavljenom na **portalu Evropske komisije**. EK planira da dopune vezane za taj cilj predloži do kraja iduće godine. U konsultacijama se traže komentari na pitanje kako bi, na primer, trebalo da se formulišu ciljevi energetske efikasnosti kada je u pitanju primarna, ili finalna potrošnja energije. Komisija traži odgovore na pitanje kako funkcionišu nacionalni obavezujući ciljevi vezani za postizanje energetske efikasnosti, određeni snabdevačima u direktivi iz 2012. godine, kao i da li je dovoljno zahtevano smanjenje potrošnje energije u finalnim prodajama od 1,5% godišnje. Takođe je otvoreno pitanje da li obavezujuće mere energetske efikasnosti treba da budu nastavljene posle 2020. kako bi omogućile ostvarenje cilja za 2030, kao i da li treba da bude uvedena opšte-EU šema „belog sertifikata“ za trgovinu uštedama energije kako bi pomogla kompanijama da ispune svoje obaveze. Jedno od pitanja u Konsultacijama je da li obaveze vezane za uštedu energije treba da budu dizajnirane tako da povećaju istovremenu korišćenje obnovljive energije.

Dogovor o postepenom ukidanju subvencija na izvoz tehnologije za TE na uglj?

BRISSEL, PARIZ - Pregovarači Evropske unije će ove nedelje pogurati druge industrijski razvijene države da prihvate jak dogovor o faznom ukidanju subvencija za izvoz tehnologije za gradnju termoelektrana na uglj, saznaje **Reuters** iz izvora EU. Ovonedeljni sastanak Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) mogao bi biti poslednja prilika da se dogovori ukidanje eksportnih kredita za uglj pre klimatskog samita UN koji počinje 30. novembra, takođe u Parizu. Izgledi na dogovor pojačani su pošto je Japan pristao na kompromisni predlog sa SAD. Plan, koji je video **Reuters**, predviđa ukidanje većine eksportnih kredita izuzev za najefikasniju „ultra super kritičnu“ tehnologiju

Japan razvija tehnologije za "čisti uglj"

TOKIO - Globalno najveći subvencionista proizvodnje energije iz uglja, Japan, posebno podupire razvoj tehnologija „čistog uglja“. Japan trenutno ima 23 GW kapaciteta u TE na uglj u različitim fazama razvoja ili planiranja i 41 GW instalisanih kapaciteta u 2014. Jedan od najznačajnijih projekta za "čisti uglj" je Osaki CoolGen u Hirošimi gde će se koristiti deo uhvaćenih emisija da pokrene gorivnu ćeliju za dodatnu proizvodnju električne energije. Taj pristup stvoren je na drugoj naprednoj tehnologiji pretvaranja uglja u gas koji se spaljuje u turbini., javlja **Bloomberg**.

Goran Granić: Naličje politike subvencija za OIE

ZAGREB - U Evropi se stvara kritična masa stručnjaka koji smatraju da je ekonomija podsticaja obnovljivih izvora kakva danas postoji neodrživa. kaže za **Poslovni dnevnik** Goran Granić, energetski stručnjak i direktor hrvatskog Energetskog instituta Hrvoje Požar. Osnovno je, kaže, napustiti koncept trgovine emisijama, koji Evropa bez uspeha sprovodi više od deset godina. Treba ići na vrlo jednostavan mehanizam, koji ne zahteva bilo kakvo administriranje, a to je uvođenje poreza (naknade) na CO₂ kod onih koji to stvaraju, pa iz tih sredstava subvencionisati programe smanjenja emisija. Ne bi svaki kupac električne energije plaćao obnovljive izvore, nego bi se kroz poreze na cenu fosilnih goriva koja stvaraju emisiju osigurala sredstva za fond iz koga bi se subvencionisali OIE, energetska efikasnost i tehnološki razvoj. Fond bi, npr., omogućio gradnju vetroelektrana, ali bi one morale na tržištu da se bore za plasman svoje energije.

Stradaju potpuno nove elektrane na gas

Forsirana i administrativno privilegovana proizvodnja OIE jednostavno je izgurala ostale elektrane, dok je cena na veletržištima pala na nivo na kome ni jedna elektrana ne može da proizvodi struju uz realne troškove, kaže Granić. Zbog toga su prve stradale gasne elektrane. U poslednje dve-tri godine ugašeno ih je više od stotinu, među kojima i neke potpuno nove koje nisu radile ni sat vremena! Čak su te elektrane zatvarale pre onih na uglj, jer su zbog cene gasa njihovi troškovi bili već, dodaje oni.

Zemlje gube kontrolu nad tokovima OIE

Granić ukazuje i na činjenicu da zemlje s velikim udelom OIE sve manje mogu da kontrolišu te procese, pa guraju električnu energiju svojim susedima, jer tokovi energije i zakoni fizike nisu usklađeni s političkim odlukama i ciljevima pojedine zemlje. To stvara probleme i komatozno stanje u mrežama. Osnovno je pravilo da svako mora da počisti u svom dvorištu, odnosno kontroliše svoju proizvodnju i potrošnju, kao i da unapred planira i dogovara razmene.

Zemlje G20 i dalje snažno subvencionišu fosilna goriva

LONDON - Najrazvijenije svetske ekonomije, okupljene u G20 godišnje troše 452 milijarde dolara na subvencije industriji fosilnih goriva, upozorio je britanski think-tank Overseas Development Institute and Oil Change International found. Podsticaji nafti, uglju i gasu četiri su puta veći nego globalne subvencije obnovljivim izvorima energije, pokazalo je istraživanje. Podrška uključuje direktne troškove i poreske olakšice (78 mlrd USD), ulaganja državnih preduzeća u taj sektor (286 mlrd USD) i zajmove državnih banaka (88 mlrd USD) prošle i 2013. godine. U izveštaju se zaključuje da države na taj način potkopavaju svoju vlastitu proklamovanu klimatsku politiku, javlja **Euractiv**.

IEA: Do 2040. još veći uzlet zelene energije

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) u najnovijem godišnjem pregledu očekuje da do 2040. udeo obnovljivih izvora energije nastaviti da raste na globalnom nivou, dok će udeo uglja u proizvodnji električne energije drastično pasti. Konkretno, u 2040. godine udeo OIE u globalnom energetskom miksu dostići će 50% u EU, 30% u Kini i Japanu i premašiti 25% u Indiji i SAD. Ugalj istovremeno neće premašiti 15% ni u jednoj regiji osim u Aziji.

U Teksasu besplatna noćna struja!

HJUSTON - U Teksasu vetrofarme proizvode toliko energije da neke elektroprivrede poklanjaju kupcima struju. Takav režim vredi od 21h naveče do šest sati ujutro. Poklanjanje struje za kompanije nije čisti altruizam. Deregulacija je stvorila intenzivnu konkurenciju na tržištu, pa kompanije, stimulišući potrošače da troše struju noću, smanjuju troškove koje prevelika količina obnovljive energije stvara u mreži, piše **New York Times**.

Južna Austrija sve potrebe zadovoljava iz OIE

SANKT POLTEN - Južna Austrija objavila je prošle nedelje da je u stanju sto posto svojih potreba zadovoljiti iz obnovljivih izvora energije. Ta najveća pokrajina u Austriji 63% svojih potreba za električnom energijom pokriva iz hidroelektrana, 26% iz vetra, 9% iz biomase i 2% iz Sunca, javljaju **austrijski mediji**.

IEA: EU će 2040. trošiti 15% manje energije

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) objavila je u utorak godišnji Svetski energetske pregled u kome procenjuje da će se ona u narednih 25 godina uvećati za jednu trećinu, vođena pre svega privredama država u razvoju - pre svih Indiji, Kini, Africi, Bliskom Istoku i Jugoistočnoj Aziji.

Nasuprot tome, potrošnja energije u razvijenim zemljama u istom periodu će opadati - u Evropskoj uniji za 15%, 12% u Japanu i 3% u SAD-u, s obzirom na kretanja rasta broja stanovnika i uticaj mera energetske efikasnosti, ocenjuju eksperti IEA. Korišćenje niskougljeničnih tehnologija raste, a udeo ne-fosilnih goriva u energetske miksu do 2040. povećaće se sa sadašnjih 19% na 25%. Od fosilnih goriva rast će zabeležiti jedino prirodni gas i to zbog niskih emisija CO₂. IEA poručuje da su "prisutni nepogrešivi znakovi da je globalna energetska tranzicija počela, ali njen tempo nije dovoljan kako bi se obrnuo trend rasta CO₂ emisija usled klimatskih promena".

IEA: Barel do 2020. na 80\$

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju prognozira da će za pet godina, odnosno do 2020, cena nafte dostići 80 \$ barel. IEA analitičari smatraju i da će u naredne dve decenije potražnja za naftom ostati na istom nivou s obzirom da vlade ukidaju subvencije ovom sektoru.

marginama samita G20 u Turskoj. "Pitanje zajedničkog gasovoda je bila jedna od tema razgovora ruskog i turskog predsednika", rekao je ruski ministar energetike Aleksandar Novak. On je istakao da će Rusija i Turska aktivno pristupiti realizaciji projekta čim se u Ankari formira nova Vlada, preneo je Sputnjik. "Kada je reč o rokovima, mi svi imamo isti stav – što pre, to bolje", zaključio je Novak.

Enel se dogovorio s EPH

BRATISLAVA - Italijanski Enel bi do kraja meseca trebalo da sklopi ugovor za prodaju polovine svog udela u slovačkoj elektroprivredi Slovenske elektrane češkom energetske holdingu EPH, posle pregovora početih u avgustu. Enel prodaje 33% od 66% udela u toj elektroprivredi. Preostalih 34% udela u Slovenskim elektranama je u vlasništvu države, a premijer Robert Fico rekao je da Slovačka želi da iskoristi opciju prečeg prava kupovine dodatnih 17% zbog kašnjenja i premašenog budžeta za proširenje NE Mochovce. Fico tvrdi da će Enel prvo prodati polovinu udela, a zatim i ostatak, kada NE Mochovce bude dovršena, javlja *Intellinews*.

Proširuje se NE Cernavoda

BUKUREŠTI - Rumunska Nuclearelectrica i kineska kompanija China General Nuclear Power Corporation (CGN) potpisali su prošle nedelje memorandum o razumevanju (MoR) o izgradnji trećeg i četvrtog reaktora u nuklearki Cernavoda. MoR uključuje načela i uslove saradnje dve strane u izgradnji, radu i dekomisiji dva nova reaktora. CGN će imati 51% udela u budućoj zajedničkoj firmi, gde udeo firme Nuclearelectrica i rumunske vlade neće biti manji od 30%. Iznos troškova za gradnju novih reaktora koji će koristiti kanadsko rešenje CANDU procenjuje se na 6 mlrd. evra. Očekuje se da će reaktori biti završeni 7 godina posle potpisivanja ugovora, javlja rumunski dnevnik *Nine o' Clock*.

Nastavljaju se pripreme za gradnju Turskog toka

BELEK - Rusija i Turska nameravaju da nastave rad na realizaciji projekta izgradnje gasovoda Turski tok, dogovorili su se predsednici Vladimir Putin i Tađip Erdogan na

Gradiće se dalekovod između Slovenije i Mađarske

BUDIMPEŠTA - Mađarski nezavisni operator elektroenergetskog sistema Mavir objavio je da je potpisao ugovor sa slovenačkim Elesom za izgradnju 400 kW interkonekcijskog dalekovoda između dve države. Dalekovod Heviz-Cirkovce bi

trebalo da bude izgrađen do kraja 2018. Trenutno, jedino je Slovenija jedini mađarski sused s kojim nema direktnu elektroenergetsku vezu. Ovaj projekat uključen je u EU razvojne planove za elektroenergetske mreže kao projekat od zajedničkog interesa. [Portfolio.hu](#)

Slovenija od BiH traži milijardu i po evra za neisporučenu struju

LJUBLJANA - U Hagu je počela arbitraža između Rudnika i termoelektrane Ugljevik i slovenačkog Elektrogospodarstva Maribor, u kojoj Slovenija traži odštetu od 1,5 mlrd. evra zbog ulaganja u izgradnju termoelektrane u doba Jugoslavije. Prema ugovoru iz 1981. između Slovenije i BiH, Slovenija ima pravo na trećinu struje iz Ugljevika. Međutim isporuke su prekinute 1991. i nikada nisu obnovljene, a proces će se sada voditi arbitražom, piše [Poslovni dnevnik](#).

BiH: Do 2020. 40 odsto električne energije mora biti „zeleno“

SARAJEVO - Nacionalni plan Bosne i Hercegovine je da do 2020. godine od ukupne potrošnje električne energije u zemlji čak 40 posto bude iz obnovljivih izvora energije, što su i obaveze koje je ta zemlja preuzela potpisivanjem Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, kažu za agenciju [Patria](#) u Operatoru za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju (OIEiEK).

Operator trenutno radi na pravilniku o postupku podnošenja zahteva za izdavanje garancije porekla električne energije. „Zbog obaveze snabdevača strujom da u svom ukupnom porfelju moraju imati i procenat obaveznog udela preuzete OIE, oni će putem te garancije to moći i da dokažu - kažu iz OIEiEK. Dodaju da garancija postaje stimulans proizvođačima da proizvode električnu